УДК 330.142.133/.138:338.24(045)

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ ТА ЕКОНОМІЧНА ДОДАНА ВАРТІСТЬ У КОНТЕКСТІ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

INTELLECTUAL CAPITAL AND ECONOMIC VALUE ADDED IN THE CONTEXT OF VALUE-BASED MANAGEMENT OF THE MODERN ENTERPRISE

Проскуріна Н.М.
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку та оподаткування,
Запорізький національний університет

Дядюн О.О.
Запорізький національний університет

У статті досліджено сутність дефініції «вартісно-орієнтоване управління» в умовах економіки знань. Здійснено критичний огляд показника економічної доданої вартості як методу оцінки інтелектуального капіталу підприємства. Встановлено взаємозв'язок між інтелектуальним капіталом та показником економічної доданої вартості у площині вартісно-орієнтованого управління.

Ключові слова: *вартість, інтелектуальний капітал, вартісно-орієнтоване управління, оцінка, економічна додана вартість.*

В статье исследована сущность дефиниции «ценностно-ориентированное управление» в условиях экономики знаний. Осуществлен критический обзор экономической добавленной стоимости как метода оценки интеллектуального капитала предприятия. Установлена взаимосвязь между интеллектуальным капиталом и показателем экономической добавленной стоимости в плоскости ценностно-ориентированного управления.

Ключевые слова: *стоимость, интеллектуальный капитал, ценностно-ориентированное управление, оценка, экономическая добавленная стоимость.*

In the article the essence of the definition of «value-oriented management» in a knowledge economy is examined. The critical analysis of economic value added as a method of evaluation of the intellectual capital of the company is done. The interrelation between intellectual capital and economic value added is established in a value-based management.

Keywords: *value, intellectual capital, value-based management, valuation, economic value added.*

Постановка проблеми. В сучасних умовах господарювання поширеною є тенденція, коли потреби користувачів стають більш широкими, ніж інформація ретроспективного характеру, представлена у системі фінансової звітності. Все частіше увагу зацікавлених осіб привертає оцінка реальної вартості бізнесу у перспективі, а не лише традиційні показники прибутковості. В цьому аспекті важливим стає акцентування уваги на вартісно-орієнтованому управлінні сучасним підприємством та розгляді показників, що лежать в основі реального зростання вартості для акціонерів. Інтелектуальний капітал є одним із визначальних факторів генерування економічних вигід, а відповідно, і вартості суб'єкта господарювання. Методологічна база сучасного стану бухгалтерського обліку не дає змогу повноцінно відобразити інтелектуальний капітал в системі обліку і звітності та показати його участь у створенні вартості підприємства. В цьому аспекті актуальним є питання обліково-аналітичного забезпечення процесів формування та використання інтелектуальних ресурсів на підприємстві у межах управління, орієнтованого на вартість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні, методичні та практичні аспекти проблемних питань категорії «інтелектуальний капітал», його обліковий процес, відображення у звітності підприємства в умовах ринкової економіки досліджували в своїх працях відомі українські вчені та економісти, такі як Л.О. Волощук, М.О. Воронова, Н.М. Головай, І.А. Дерун, В.М. Диба, І.В. Жураковська, С.Ф. Легенчук, Н.В. Ротань, С.В. Хомич. Суттєвий внесок в розробку проблематики вартісно-орієнтова-

ного управління підприємством та використання показника економічної доданої вартості зробили такі зарубіжні вчені, як Дж.Д. Мартін, В. Петті, А. Раппорт, Д.Б. Стерн, Дж.Б. Стюарт. Серед українських науковців дослідженню управління, орієнтованого на вартість, присвятили свої праці Д.Д. Гонтар, А.В. Зайцева, І.В. Колос, І.А. Котуха.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Беручи до уваги внесок вітчизняних та зарубіжних вчених, слід сказати, що низка проблем, пов'язаних зі встановленням співвідношення між інтелектуальним капіталом та доданою вартістю в обліково-аналітичному вимірі управління підприємством, залишається відкритою. Це пов'язано перш за все з тим, що стан розвитку методології бухгалтерського обліку не спрямований на відображення зростання реальної вартості підприємства. У таких умовах теоретичне уточнення місця інтелектуального капіталу у системі вартісно-орієнтованого управління, внесення пропозицій щодо удосконалення його оцінки за допомогою показника економічної доданої вартості сприятимуть більш ефективному управлінню підприємствами на сучасному етапі розвитку економіки.

Формулювання цілей статті **(постановка завдання)**. Метою статті є встановлення взаємозв'язку між інтелектуальним капіталом та економічною доданою вартістю як обліково-аналітичними категоріями у площині вартісно-орієнтованого управління.

Таблиця 1

Трактування поняття «вартісно-орієнтоване управління»

Автор, джерело	Визначення	Підхід, значення капіталу
І.В. Колос [2, с. 8]	Вартісно-орієнтоване управління – це упорядкована сукупність процесів прийняття ефективних рішень і управлінських дій, спрямованих на збільшення вартості підприємства з урахуванням інтересів широкого кола зацікавлених сторін.	процесно-методичний
Дж. Мартін, Дж. Петті [3]	Вартісно-орієнтоване управління – це загальний термін, що означає низку інструментів управління, використовуваних для удосконалення діяльності компанії з метою підвищення акціонерної вартості.	процесно-методичний
І.А. Котуха [4, с. 83]	Вартісно-орієнтоване управління – концепція в менеджменті, згідно з якою головною метою управління компанією є створення та підвищення вартості для власників капіталу.	концептуальний
Т.В. Гільорме, О.В. Пошивалова, Т.І. Ковальчук [5, с. 184]	Вартісно-орієнтоване управління – це система методів впливу на внутрішні фактори підприємства й опосередковано – на фактори зовнішнього середовища з метою забезпечення його динамічного розвитку, підвищення стійкості у зовнішньому середовищі, інвестиційної привабливості за допомогою досягнення зростання його вартості.	процесно-методичний
А.В. Сотніков [6, с. 256]	Вартісно-орієнтоване управління – це підхід менеджменту, який під час прийнятті будь-яких управлінських рішень ґрунтується на обліку всіх видів витрат та доходів, як поточних, так і перспективних, що здатні впливати на зміну вартості компанії.	процесно-методичний
Офіційний сайт Інституту VBM [7]	Вартісно-орієнтоване управління – це філософія бізнесу, орієнтована на максимальне використання довгострокового багатства акціонерів шляхом збільшення вартості компанії.	концептуальний
Д.В. Гонтар [8, с. 211]	Вартісно-орієнтоване управління – це концепція управління, яка допускає прийняття фінансово-економічних рішень, заснованих на пріоритетності фінансових інтересів власників, концентрацію зусиль усіх осіб, що ухвалюють рішення, на ключових чинниках ринкової цінності з метою максимізації вартості підприємства.	концептуальний
Л.В. Шатило [9]	Вартісно-орієнтоване управління – це підхід щодо ухвалення фінансово-економічних рішень, заснований на пріоритетності фінансових інтересів власників і необхідності максимізації вартості компанії з урахуванням цілей стейкхолдерів як додаткової умови.	процесно-методичний

Джерело: систематизовано авторами за джерелами, вказаними в табл. 1

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах актуалізації розвитку економіки знань значний вплив на створення вартості підприємства здійснюють інноваційні знання та інформація, якими апелює суб'єкт господарювання, тобто його інтелектуальний капітал.

Під інтелектуальним капіталом ми розуміємо сукупність неявних активів, які підприємство повністю або частково контролює і використовує у процесі своєї діяльності для досягнення поставлених цілей та зростання конкурентоспроможності на ринку [1, с. 183]. Для того, щоб з'ясувати місце інтелектуального капіталу у сис-

Рис. 1. Основні характеристики вартісно-орієнтованого управління

Джерело: запропоновано авторами

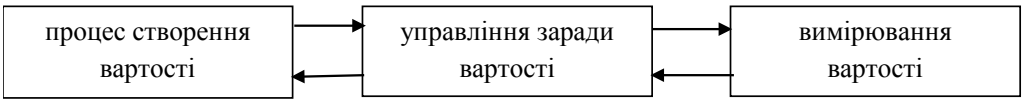

Рис. 2. Основні компоненти вартісно-орієнтованого управління

Джерело: систематизовано авторами за джерелами [4, с. 83; 7, с. 253; 10, с. 153]

Таблиця 2

Фактори впливу на зростання вартості підприємства

Автор, джерело	Фактори	Наявність серед факторів інтелектуального капіталу
Т.В. Гільорме, О.В. Пошивалова, Т.І. Ковальчук [5, с. 184]	Фактори макросередовища: ринкові, політичні, соціальні організаційно-правові.	-
	Фактори мікросередовища: матеріальний капітал, корпоративний капітал, організаційний капітал, людський капітал, управлінський капітал, інформаційний капітал.	У частині людського капіталу
О.О. Захаркін [11, с. 209]	Фактори некерованої підсистеми: економічна стабільність, інвестиційний клімат, розвиток фондового ринку, політичні фактори, розвиток технологій, правовий захист бізнесу, умови конкуренції, доступ на ринки.	-
	Фактори керованої підсистеми: фінансові ресурси, виробничі ресурси, управлінські ресурси, трудові ресурси.	У частині управлінських та трудових ресурсів.
М.В. Костель, Ю.Г. Шишова [12, с. 209]	– фактори операційної діяльності (обсяги реалізації, ціна, обсяг і частка витрат, виробнича потужність, ступінь використання основних засобів, продуктивність); – фактори фінансової діяльності (обсяги власного та залученого капіталу, фінансовий важіль, ліквідність, відсоткова ставка за кредитами, податкова ставка); – фактори інвестиційної діяльності, (обсяг і рентабельність інвестицій у виробництво, інвестиційні проекти, злиття та поглинання); – нефінансові (якісні) фактори (ділова репутація, позиція на ринку, рівень конкуренції в галузі, надійність постачальників, рівень корпоративного управління та соціальної відповідальності, людський капітал, інновації, прозорість та відкритість інформації.	У частині нефінансових (якісних) факторів (ділова репутація, людський капітал, інновації, інформація)

Джерело: узагальнено авторами за джерелами, вказаними в табл. 2

темі вартісно-орієнтованого управління, розглянемо сутність останнього.

Сьогодні в економічній та науковій літературі поняття вартісно-орієнтованого управління розглянуто вітчизняними та зарубіжними дослідниками з різних позицій (табл. 1).

Наявні визначення пов'язуємо із застосуванням науковцями таких підходів:

1) процесно-методичний [2, с. 8; 3; 5, с. 184; 6, с. 256; 9] (вартісно-орієнтоване управління розглядається як конкретний метод, процес чи інструмент прийняття рішень, спрямованих на збільшення реальної вартості підприємства);

2) концептуальний [4, с. 83; 7; 8, с. 211] (вартісно-орієнтоване управління представлене як концепція менеджменту, спрямована на приумноження вартості).

Провідною ідеєю вартісно-орієнтованого управління, як свідчать обидві концепції, є збільшення реальної вартості підприємства. Наголошуємо на тому, що наявність на підприємстві інтелектуального капіталу є чинником зростання реальної вартості суб'єкта господарювання. Враховуючи цей факт, вважаємо, що в умовах становлення і формування інтелектуальної економіки вартісно-орієнтоване управління – це скоординована сукупність управлінських дій, спрямованих на досягнення конкурентних переваг суб'єкта господарювання шляхом впливу на зростання його вартості у стратегічній перспективі за рахунок традиційних та інноваційних важелів впливу.

Наведене визначення, на нашу думку, розкриває три важливі характеристики вартісно-орієнтованого управління (рис. 1).

Місце інтелектуального капіталу вбачаємо у тому, що він є інноваційним важелем впливу на формування вартості підприємства, або, іншими словами, одним із факторів її створення.

На думку більшості науковців [4, с. 83; 6, с. 253; 10, с. 153], вартісно-орієнтоване управління складається з трьох основних компонентів (рис. 2). Місце інтелектуального капіталу та доданої вартості вбачаємо в першому та третьому компонентах відповідно.

Перший компонент пов'язаний з тим, як підприємство може збільшити або згенерувати максимальну майбутню вартістю. Важливе значення у цьому процесі відіграють фактори впливу, тобто ті змінні, які чинять вплив на зростання вартості. Підходи науковців до визначення основних факторів представлені в табл. 2.

Таким чином, узагальнюючи дані табл. 2, ми дійшли висновку, що одними з основних факторів впливу на формування вартості підприємства є елементи інтелектуального капіталу.

Таблиця 3

Основні моделі оцінки вартісно-орієнтованого управління

Показник	Розрахунок	Характеристика
Економічна додана вартість (EVA – Economic Value Added)	EVA = NOPAT – WACC × C, де NOPAT – чистий операційний прибуток після виплати податків; WACC – середньозважена вартість капіталу; C – інвестований капітал.	EVA ґрунтується на порівнянні прибутку підприємства за певний період із витратами на капітал, інвестований у відповідному періоді. Економічна додана вартість характеризує величину вартості, створеної понад очікування капіталодавців.
Ринкова додана вартість (MVA – Market Value Added)	MVA = MV – C, де MV – ринкова вартість акціонерного та боргового капіталу; C – інвестований капітал.	Критерій, який допомагає зрозуміти, як ринок оцінює перспективи створення майбутніх EVA. MVA – це премія, якою ринок нагороджує компанію, окрім вкладених в неї грошей інвесторами.
Додана грошова вартість (CVA – Cash Value Added)	CVA = AOCF – WACC × TA, де AOCF – скоригований операційний грошовий потік; TA – скориговані активи.	Оцінка здатності менеджменту генерувати грошові потоки під час провадження бізнесу, враховуючи вартість капіталу.
Додана акціонерна вартість (SVA – Shareholder Value Added)	SVA = DV – BV, де DV – дисконтована вартість акціонерного капіталу; BV – балансова вартість акціонерного капіталу.	Застосовується за наявності у підприємства довго- і/або середньострокових планів розвитку для прогнозування майбутніх грошових потоків.
Грошова рентабельність інвестицій (CFROI – Cash Flow Return on Investment)	CFROI = GCF/GI, де GCF – Gross Cash Flow (валовий грошовий потік); GI – Gross Investment (валові інвестиції).	Характеризує частку постійного грошового потоку, що генерується бізнесом в поточному році, та знаходить вираження.

Джерело: систематизовано авторами за джерелами [3; 4; 13]

Найчастіше їх відносять до групи внутрішніх якісних показників, адже очевидним є вплив інтелектуального капіталу саме на поліпшення якісних характеристик функціонування підприємства, а саме його ділової репутації, конкурентоспроможності тощо. Водночас необхідно відзначити комплексність впливу інтелектуального капіталу на вартість підприємства, а не лише його окремих елементів.

Ключовим елементом вартісно-орієнтованого управління для конкретного підприємства є вибір показника, який має бути в центрі процесу управління, а також формування чіткої схеми його розрахунку. Найпоширенішими є п'ять показників, які використовуються в контексті вартісно-орієнтованого управління (табл. 3). Серед них є і показник економічної доданої вартості.

Поділяємо думку вітчизняних науковців про те, що саме економічна додана вартість є основним та найбільш поширеним показником оцінки вартісно-орієнтованого управління. Так, С.Ф. Голов [13, с. 7] зазначає, що економічна додана вартість є підґрунтям для впровадження вартісно-орієнтованого менеджменту. Сьогодні понад 300 великих компаній в світі, зокрема такі відомі транснаціональні корпорації, як «AT&T», «Coca-Cola», «Eli Lilly», «Quaker Oats», «CPX», «Siemens», «Whirlpool», успішно застосовують економічну додану вартість.

Останнім часом, все частіше в наукових колах обговорюється теза щодо необхідності акцентування уваги саме на доданій вартості, а не на бухгалтерському прибутку як основному показнику ефективності діяльності сучасного підприємства. Як зазначає А.В. Зайцева [14, с. 7], показник доданої вартості визначається як різниця між ринковою вартістю продукції, виробленої підприємством, та вартістю придбаних ним у постачальників і спожитих у виробництві сировини, матеріалів, послуг, що кількісно розраховується як сума операційного прибутку, амортизаційних відрахувань, заробітної плати й соціальних платежів.

Зазначимо, що, хоча економічна додана вартість і є модифікованим показником доданої вартості, проте саме її використання у межах вартісно-орієнтованого управління дає змогу підійти комплексно до управління ефективністю використання як традиційних ресурсів, так і інтелектуального капіталу.

Сьогодні в теоретичних розробках науковців представлена значна кількість методів оцінки інтелектуального капіталу, однак жоден з них не є універсальним. Найбільш поширеною в наукових колах є класифікація, запропонована К.Е. Свейбі [15], відповідно до якої виокремлено 4 категорії виміру інтелектуального капіталу (табл. 4).

Як свідчить табл. 4, серед методів оцінювання інтелектуального капіталу є і економічна додана вартість (EVA) – показник оцінки вартісно-орієнтованого управління. Концепція EVA була розроблена в США у 1980-х рр. компа-

Таблиця 4

Класифікація методів оцінки інтелектуального капіталу

Методи прямого виміру	Методи ринкової капіталізації	Методи віддачі на активи	Методи підрахунку балів
Технологічний брокер	Ринкова/балансова вартість	EVA	Scandia Navigator
Вартісний оглядач	Коефіцієнт Тобіна	CIV	Монітор нематеріальних активів
Оцінювання інтелектуальних активів		VAIC	Збалансована система показників

Джерело: узагальнено авторами за джерелом [15]

Таблиця 5

Інтерпретація показника EVA

Значення EVA	Підприємство	Інтерпретація
EVA>0	ПАТ «Мотор Січ» (2014-2016 рр.); ПАТ «Запоріжсталь» (2014-2015 рр.); ПАТ «Запоріжкокс» (2015-2016 рр.); ПАТ «ЗТР» (2014, 2016 рр.); ПАТ «Дніпроспецсталь» (2016 р.)	Свідчить про зростання реальної вартості підприємства, що стимулює подальші наміри власника вносити кошти у підприємство
EVA=0	Реальна вартість підприємств дорівнює балансовій вартості чистих активів. Значної вигоди власник не отримує, його виграш дорівнює нулю.	
EVA<0	ПАТ «Запоріжкокс» (2014 р.); ПАТ «ЗТР» (2015 р.); ПАТ «Дніпроспецсталь» (2014-2015 рр.).	Власники втрачають вкладений в підприємство капітал за рахунок втрати альтернативної дохідності.

Джерело: складено авторами

нією «Stern Stewart & Co» [16], які визначили її як єдиний показник, який використовується для того, щоб відстежити повністю весь процес створення вартості бізнесу. На їхню думку, EVA – це не стратегія, а спосіб, за допомогою якого вимірюються результати.

Зазначимо, що показник EVA дає змогу оцінити ефективність використання капіталу з урахуванням втраченої вигоди, тобто прибутку, який не був отриманий через відмову від альтернативного використання інвестованого капіталу. У системі традиційного бухгалтерського обліку така альтернативність не враховується. Компанією «Stern Stewart & Co» для обчислення показника EVA було розроблено близько 160 поправок до статей балансу та звіту про фінансові результати, проте в кожному конкретному випадку доцільно використовувати лише деякі з них.

Проведений нами розрахунок економічної доданої вартості промислових підприємств м. Запоріжжя показав, що лише одне підприємство стабільно протягом трьох років має додатне значення EVA (табл. 5).

Щодо оцінки інтелектуального капіталу, то, коли показник EVA є більшим за нуль, це свідчить про його наявність та ефективне використання.

Проте зазначимо, що лише на основі показника EVA неможливо визначити, за рахунок інтелектуального капіталу чи інших факторів відбулося зростання вартості підприємства. До того ж EVA має як переваги, так і недоліки (табл. 6), які, можливо, і вплинули на якість розрахунків.

На основі проведеного дослідження сутності вартісно-орієнтованого управління та особливостей використання такого показника, як економічна додана вартість, маємо можливість встановити взаємозв'язок між вартісно-орієнтованим управлінням, інтелектуальним капіталом та показником EVA у контексті діяльності суб'єктів господарювання в умовах економіки знань.

На нашу думку, модель вартісно-орієнтованого управління з урахуванням інтелектуального капіталу та показника EVA можна представити у вигляді схеми, поданої на рис. 3.

Рис. 3. Модель вартісно-орієнтованого управління в умовах економіки знань

Джерело: запропоновано авторами

Таблиця 6

Переваги та недоліки використання економічної доданої вартості*

Переваги	Недоліки
Досить повно враховує всі складові вартості підприємства, забезпечує можливість інтеграції процесу вартості підприємства в систему оцінки результатів діяльності.	Авторитетні дослідження «KPMG», «McKinsey&Co» демонструють відсутність тісного зв'язку між зростанням показника EVA та вартості бізнесу.
Може використовуватися як інструмент мотивації менеджерів та дає змогу вищому керівництву створити систему стимулювання і контролю, спрямовану на зростання вартості.	Низка труднощів, пов'язаних зі значними розрахунками, необхідністю коригувань, які знижують якість показника.
Підвищує прибутковість підприємства за рахунок більш ефективного використання капіталу та зменшення витрат на його залучення.	Навіть незначні коливання у вартості капіталу можуть спричинити вагомі зміни показника EVA.

Джерело: узагальнено авторами за джерелами [13; 17; 18]

Відповідно до запропонованої моделі вартісно-орієнтоване управління розглядаємо у двох напрямах:

1) як процес створення вартості сучасним підприємством за участю такого фактору, як інтелектуальний капітал;

2) як систему оцінювання вартості за допомогою показника економічної доданої вартості (EVA).

При цьому наявність тісного зв'язку між економічною доданою вартістю та інтелектуальним капіталом підтверджується тим, що EVA може бути і методом оцінки інтелектуального капіталу, і одночасно показником сукупної ефективності діяльності підприємства.

Переваги та недоліки вартісно-орієнтованого управління представлено в табл. 7.

Враховуючи дані табл. 7, зазначимо, що вартісно-орієнтований підхід відкриває нові можливості шляхом залучення інтелектуального капіталу до сфери управління. Це може бути першим кроком до введення інтелектуального капіталу у процес обліково-аналітичного забезпечення функціонування сучасного підприємства.

Висновки. Таким чином, враховуючи вимоги сучасного ринку та інформаційні потреби користувачів фінансової інформації, вважаємо, що всебічного поширення набуває концепція вартісно-орієнтованого управління.

В умовах економіки знань вартісно-орієнтоване управління пропонуємо розуміти як скоординовану сукупність управлінських дій, спрямованих на досягнення конкурентних переваг підприємства шляхом впливу на зростання його вартості у стратегічній перспективі за рахунок традиційних та інноваційних важелів впливу.

Місце інтелектуального капіталу вбачаємо у тому, що він є інноваційним важелем впливу на формування вартості підприємства, тобто одним із факторів її створення.

З'ясовано, що основним та найбільш поширеним показником оцінки вартісно-орієнтованого управління є економічна додана вартість, яка може бути методом комплексної оцінки інтелектуального капіталу у процесі його обліково-аналітичного забезпечення на внутрішньому рівні управління підприємством. Проведений розрахунок економічної доданої вартості промислових підприємств м. Запоріжжя показав, що лише одне підприємство (ПАТ «Мотор Січ») стабільно протягом трьох років має додатне значення EVA і, відповідно, інтелектуальний капітал, який генерує вартість. Проте зазначимо, що на основі лише показника EVA неможливо визначити, за рахунок інтелектуального капіталу чи інших факторів відбулося зростання вартості підприємства.

На основі проведеного дослідження запропоновано модель вартісно-орієнтованого управління, яка враховує взаємозв'язок між вартісно-орієнтованим управлінням, інтелектуальним капіталом та економічною доданою вартістю. Сутність моделі полягає у розгляді в її межах вартісно-орієнтованого управління з двох позицій: 1) як процесу створення вартості за участю такого фактору, як інтелектуальний капітал; 2) як систему оцінювання вартості за допомогою показника економічної доданої вартості (EVA). При цьому наголошуємо на існуванні тісного

Таблиця 7

Переваги та недоліки вартісно-орієнтованого управління

Переваги	Недоліки
можливість використання всередині підприємства (тобто на всіх етапах створення вартості)	неточність розрахунків для підприємств малого бізнесу через складність прогнозування вартості грошових потоків;
концепція буде зрозумілою для зовнішніх користувачів	досить великі затрати з практичного впровадження
має позитивний ефект для аналізу розподілу ресурсів	необхідність переведення показників бухгалтерського обліку в показники, що мають економічну сутність
дає змогу краще зрозуміти альтернативні переваги інвестиційних джерел	
може використовуватися як інструмент аналізу стратегії підприємства	складність вимірювання ключових показників теорії вартісно-орієнтованого менеджменту
виявляє позитивний ефект на загальний фінансовий результат;	
допомагає менеджменту підприємства сфокусуватися на факторах, що створюють вартість, і дає змогу створити більш високу акціонерну вартість	користувачі можуть бути дезорієнтовані, якщо зростання вартості відбуватиметься під час падіння бухгалтерського прибутку, і навпаки
Переваги в контексті інтелектуального капіталу	
Врахування значення інтелектуальних ресурсів у процесі створення вартості	
Можливість оцінки інтелектуального капіталу через вартісно-орієнтовані показники	

Джерело: узагальнено автором за джерелами [3; 4; 7]

взаємозв'язку між інтелектуальним капіталом та показником EVA.

Таким чином, перспективним напрямом подальших наукових пошуків є проведення оцінки інтелектуального капіталу підприємств за допомогою інших методик та порівняння отриманих результатів з показником економічної доданої вартості задля аналізу можливості його відображення у системі бухгалтерського обліку та звітності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Проскуріна Н.М. Інтелектуальний капітал та нематеріальні активи підприємства: підходи до розмежування дефініцій / Н.М. Проскуріна, О.О. Дядюн // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. – 2016. – Вип. 21. – Ч. 1. – С. 181-185.

2. Колос І.В. Вартісно-орієнтоване управління підприємством (на прикладі підприємств легкої промисловості): автореф. дис. ... канд. екон. наук / І.В. Колос; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – К., 2007. – 21 с.

3. Мартін Дж. VBM – управління, що базується на вартості: Корпоративна відповідь революції акціонерів / Дж. Мартін; пер. з англ.; за ред. О.Б. Максимової, І.Ю. Шарапової. – Дніпропетровськ: Баланс Бізнес Букс, 2006. – 272 с.

4. Котуха І.А. Проблеми вибору ключових показників вартісно-орієнтованого управління / І.А. Котуха // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Сер.: Актуальні проблеми управління та фінансово-господарської діяльності підприємства. – 2013. – № 50. – С. 82-86.

5. Бухгалтерський облік в управлінні вартістю підприємства / [Т.В. Гільорме, О.В. Пошивалова, Т.І. Ковальчук] // Вісник Херсонського національного університету. – 2016. – Вип. 18. – Ч. 1. – С. 184-186.

6. Сотніков А.В. Еволюція концепції вартісно-орієнтованого управління / А.В. Сотніков // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку: збірник наукових праць / відп. ред. О.Є. Кузьмін. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – С. 252-257.

7. Value Based Management (VBM) Institute [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vbminstitute.com

8. Гонтар Д.Д. Сутність вартісно-орієнтованого управління банком / Д.Д. Гонтар // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2013. – № 1. – С. 205-213.

9. Шатило Л.В. «Value-Based Management» в українських реаліях: чи варто вітчизняним компаніям добре вартувати? / Л.В. Шатило [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bankchart.com.ua

10. Захаркін О.О. Вартісно-орієнтоване управління на основі стейкхолдерського підходу в контексті інноваційного розвитку підприємства / О.О. Захаркін // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 10. – С. 149-157.

11. Захаркін О.О. Фактори формування вартості в контексті вартісно-орієнтованого підходу управління підприємством / О.О. Захаркін // Бізнес-Інформ. – 2014. – № 7. – С. 208-214.

12. Костель М.В. Вартісно-орієнтоване управління підприємствами в умовах екологоорієнтованого розвитку на основі методу вартісних розривів / М.В. Костель, Ю.Г. Шишова // Проблеми економіки. – 2013. – № 4. – С. 292-298.

13. Голов С.Ф. Облік і звітність на основі концепцій доданої вартості / С.Ф. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2015. – № 8-9. – С. 2-13.

14. Зайцева А.В. Управління доданою вартістю на підприємстві: автореф. дис. ... канд. екон. наук / А.В. Зайцева; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. – К., 2010. – 20 с.

15. Sveiby K.-E. Methods for Measuring Intangible Assets / K.-E. Sveiby [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sveiby.com/articles/IntangibleMethods.htm

16. Stern Stewart & Co [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sternstewart.com

17. Андрійчук Р.В. Економічна додана вартість в оцінці ефективності діяльності підприємства / Р.В. Андрійчук // Економіка АПК. – 2007. – № 3. – С. 65-72.

18. Свідерська І.М. Економічна додана вартість: теоретичні аспекти обрахунку та використання показника / І.М. Свідерська // Економіка та держава. – 2013. – № 11. – С. 52-54.